

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

факультет журналістики

кафедра прикладної лінгвістики та літературознавства

кафедра іноземних мов

кафедра журналістики

кафедра філософії

**КОНЦЕПТИ, ДИСКУРС І ЕТИКА КОМУНІКАЦІЇ: ЛІНГВІСТИЧНІ,
ЖУРНАЛІСТСЬКІ ТА ФІЛОСОФСЬКІ ВИМІРИ**

Матеріали міжкафедрального круглого столу

27 березня 2026 року

Одеса – 2026

**УДК 81'42:174.4:070(049.2)
К653**

Круглий стіл проведено відповідно до наказу ректора Національного університету «Одеська юридична академія» від 03 березня 2026 р. № 462-59

Організаційний комітет конференції:

Голова оргкомітету:

Мінас АРАКЕЛЯН – проректор з наукової роботи, доктор юридичних наук, професор.

Заступники голови оргкомітету:

Олена СКАЛАЦЬКА – декан факультету журналістики, доктор філософських наук, професор.

Мирослава МАМИЧ – завідувач кафедри прикладної лінгвістики та літературознавства, доктор філологічних наук, професор.

Олексій ФЕДОТОВ – начальник науково-дослідної частини, доктор юридичних наук, професор.

Робоча група:

Юлія ТОМЧАКОВСЬКА – завідувач кафедри іноземних мов, доктор філологічних наук, доцент.

Вікторія КОЛКУТІНА – завідувач кафедри журналістики, доктор філологічних наук, професор.

Ігор ШАМША – в.о. завідувача кафедри філософії, кандидат філософських наук, доцент.

Анастасія КІСЕЛЬОВА – доцент кафедри прикладної лінгвістики та літературознавства, кандидат філологічних наук, доцент.

Таїсія ІВАНІЙЧУК – директор наукової бібліотеки НУ «ОЮА»

Метою круглого столу було осмислення ролі мови, комунікації та дискурсивних практик у сучасному суспільстві, а також етичних засад інформаційної взаємодії в умовах розвитку медіа й цифрових технологій. Учасники обговорили проблеми медійних маніпуляцій, поширення фейкової інформації, етики комунікації, меж свободи слова та впливу соціальних мереж і генеративного штучного інтелекту на суспільну свідомість. Окрему увагу приділено лінгвістичним і філософським аспектам формування смислів, істини та відповідальності за комунікативні дії. У підсумку наголошено на важливості критичного мислення та формування етично відповідального інформаційного середовища.

Матеріали та пристатейна література публікуються в авторській редакції. За достовірність фактичної інформації у публікаціях відповідальність несуть автори.

Концепти, дискурс і етика комунікації: лінгвістичні, журналістські та філософські виміри : матеріали міжкафедр. круглого столу (м. Одеса , 27 березня 2026 р) / упоряд.: М. В. Мамич. Одеса : НУ «Одеська юридична академія», 2026. 110 с. URL: <https://hdl.handle.net/11300/32787> ;DOI: <https://doi.org/10.32837/11300.32787>

© НУ «Одеська юридична академія», 2026

Козак Т.

Особливості семантично-функціонального перекладу термінів німецького цивільного та кримінального права українською мовою.....38

Колкутіна В.

Трансформація образності у сучасному медіатексті.....42

Крижановська Т.

Невизначеність як концепт сучасного комунікативного дискурсу: філософський аналіз.....45

Лепетуха М.

Трансформація журналістських жанрів і наративів у соціальних мережах в умовах дезінформації.....49

Лесневська К.

Сучасний інтернет-дискурс: аспекти дослідження.....52

Літвінчук І.

Від новин до медіафрагментів: еволюція журналістського дискурсу в цифрову епоху.....55

Мамич М.

Етична рамка мовлення в умовах війни: трансформація концептів *відповідальність* та *солідарність* в українському публічному дискурсі.....59

Назаренко О.

Публічний виступ як форма комунікативної взаємодії в системі соціальних комунікацій.....64

Марія ЛЕПЕТУХА,
асистент кафедри журналістики
Національний університет
«Одеська юридична академія»

ТРАНСФОРМАЦІЯ ЖУРНАЛІСТСЬКИХ ЖАНРІВ І НАРАТИВІВ У СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ В УМОВАХ ДЕЗІНФОРМАЦІЇ

У сучасному інформаційному суспільстві соціальні мережі перетворилися на один із ключових каналів поширення новин. Вони суттєво впливають на функціонування журналістики, змінюючи як способи подачі інформації, так і взаємодію з аудиторією. Актуальність цього дослідження зумовлена тим, що цифрові платформи дедалі більше визначають новинний порядок денний, водночас сприяючи поширенню дезінформації. Це, своєю чергою, позначається на якості медіаконтенту та рівні довіри до журналістики загалом.

Проблематика трансформації журналістики в умовах цифровізації активно досліджується в українській науковій традиції. Зокрема, В. Іванов і В. Різун наголошують, що сучасна журналістика зазнає суттєвих змін під впливом нових медіа, що проявляється у трансформації жанрової системи та професійних стандартів (Іванов, Різун, 2011). О. Зернецька акцентує увагу на глобальних змінах медіасистем, підкреслюючи значення цифрових технологій у перебудові комунікаційних процесів (Зернецька, 2012).

Важливим для розуміння сучасного медіапростору є також підхід Г. Почепцова, який досліджує механізми інформаційного впливу, маніпуляції та поширення дезінформації (Почепцов, 2019). У контексті соціальних мереж ці ідеї допомагають пояснити формування нових наративів і жанрових форм. Додатково теоретичні аспекти мультимодальності та цифрової комунікації розкрито у працях G. Kress (2010), що розширює уявлення про структуру сучасного медіатексту.

Метою цього дослідження є аналіз трансформації журналістських жанрів і наративів у соціальних мережах в умовах поширення дезінформації.

Цифровізація формує нове дискурсивне середовище журналістики, для якого характерні висока швидкість поширення інформації, інтерактивність і вплив алгоритмів на контент. У таких умовах змінюється і роль журналіста: він виступає не лише автором, а й медіапосередником, контент-мейкером і модератором інформаційних потоків. Це безпосередньо впливає на трансформацію традиційних журналістських жанрів.

У соціальних мережах спостерігається відхід від класичної жанрової системи та поява гібридних форматів. Наприклад, традиційні жанри – новина чи репортаж – адаптуються до вимог цифрових платформ і набувають форм коротких відео, постів, сторіс або серій повідомлень. Водночас відбувається поєднання інформаційної та розважальної складових, що сприяє розвитку інфотейнменту та певному зниженню аналітичної глибини матеріалів.

Змін зазнають і наративні стратегії. Для контенту соціальних мереж характерні фрагментарність, динамічність та емоційна насиченість. Інформація часто подається у вигляді коротких завершених блоків, що відповідає логіці кліпового мислення. Водночас зростає роль персоналізації: журналіст не лише передає інформацію, а й інтерпретує її, що впливає на рівень довіри аудиторії.

Особливе значення набуває візуалізація, яка фактично стає домінуючим елементом медіатексту. Поєднання тексту, зображень, відео та аудіо формує мультимодальний характер комунікації. Це підсилює вплив повідомлення, але водночас відкриває нові можливості для маніпуляцій.

У середовищі соціальних мереж дезінформація поширюється швидше, ніж перевірені факти. Це пояснюється як технічними особливостями платформ, так і орієнтацією аудиторії на емоційний контент. Маніпулятивні наративи часто ґрунтуються на спрощенні складних тем, використанні яскравих образів і апеляції до емоцій, що забезпечує їх швидке поширення.

Очевидним є взаємозв'язок між трансформацією жанрів і наративів та поширенням дезінформації. Скорочення обсягу матеріалів, зниження рівня аналітики та орієнтація на оперативність обмежують можливості перевірки інформації. У результаті створюються сприятливі умови для появи фейків, які впливають на сприйняття реальності аудиторією.

У цих умовах особливо важливим є дотримання журналістських стандартів – точності, достовірності та балансу думок. Не менш значущою є й медіаграмотність аудиторії, яка дозволяє критично оцінювати інформацію та протидіяти дезінформації.

Отже, трансформація журналістських жанрів і наративів у соціальних мережах є складним і багатовимірним процесом, що охоплює технологічні, комунікативні та етичні аспекти. В умовах поширення дезінформації ці зміни потребують особливої уваги як з боку дослідників, так і практиків, адже від їх осмислення залежить подальший розвиток журналістики та рівень інформаційної безпеки суспільства.

Література

1. Іванов, В., Різун, В. (2011). Основи журналістики. Київ: ВПЦ «Київський університет».
2. Зернецька, О. (2012). Глобальні комунікації. Київ: Наукова думка.
3. Kress, G. (2010). Multimodality: A social semiotic approach to contemporary communication. London: Routledge.
4. Почепцов, Г. (2019). Сучасні інформаційні війни. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія».